

Høringsinnspillet er politisk behandlet og vedtatt i Formannskapet i Asker rådhus, 16. april 2024. Saksnummer 24/04392-1. Sakens vedtak lyder som følger:

«Asker kommune avgir høringsinnspill til Helse- og omsorgsdepartementet om Nasjonal livskvalitetsstrategi, slik det fremgår av vedlegg *Høringsinnspill fra Asker kommune til Nasjonal Livskvalitetsstrategi*».

## **Høringsinnspill fra Asker kommune til Nasjonal livskvalitetsstrategi**

Asker kommune ønsker Nasjonal livskvalitetsstrategi varmt velkommen.

Kommunene har ansvar og påvirkning på områder som er av stor betydning for livskvaliteten til befolkningen i den enkelte kommune. Aktive nærmiljøer, inkluderende lokalsamfunn, fysiske omgivelser, oppvekst- og skoleforhold, sosiale nettverk, helsetilstand, tilgang på arbeid, og forhold tilknyttet levevaner, med mer, er alle forhold og faktorer grunnleggende for god helse og trivsel. Opplevelsen av å ha et godt liv, er viktig for den enkelte innbygger og derfor også viktig for kommunen. Høy livskvalitet sees også i sammenheng med både bedre fysisk helse og færre psykiske plager og lidelser. Det er igjen gunstig fra et samfunnsøkonomisk perspektiv. Helse og livskvalitet henger sammen. En dreining mot livskvalitet har derfor også positiv betydning på kommunens systematiske folkehelsearbeid.

Asker har som mål at «askersamfunnet skal sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder». Det er derfor gledelig å se at regjeringen løfter frem lokalt og nasjonalt arbeid med livskvalitet og peker på en jevnere fordeling av livskvalitet i befolkningen som en av de viktigste punktene i dette arbeidet. Det er avgjørende med støtte og ressurser fra nasjonalt og regionalt hold for å få gjennomføringskraft på kommunalt nivå.

I likhet med regjeringen, er vi også interessert i å utvikle en styringsmodell som i større grad inkluderer livskvalitet, bærekraft og de verdiene som livskvalitetsarbeidet bygger på. Bruttonasjonalprodukt og lignende mål på økonomisk vekst må utfylles med et bredere sett indikatorer som gjenspeiler fordelingen av trivsel i samfunnet. På denne måten vil innbyggernes livskvalitet også bli et mål på og for samfunnsutvikling, slik både OECD og utkastet til nasjonal livskvalitetsstrategi foreslår.

Vi er glade for at utkast til Nasjonal livskvalitetsstrategi fremhever viktigheten av gode lokalmiljø for god livskvalitet, og også tydeliggjør viktigheten av å arbeide med utjevning av sosiale ulikheter i livskvalitet på lokalt nivå.

Om arbeidet skal utføres lokalt, er det flere utfordringer vi som kommune ønsker å tydeliggjøre.

## Behov for kontinuerlige målinger

Dersom kommunene skal utforme, iverksette og styre etter livskvalitet, er det behov for gode styringsdata. Det er i alles interesse at vi har felles målinger. Dette for å sikre kvalitet og likhet i målingene, og som et grunnlag for både sammenligning og samarbeid både på nasjonalt, regionalt og kommunalt nivå. Felles målinger vil bidra til en rød tråd i dette arbeidet. Dersom kommunene ikke får bistand fra nasjonalt og regionalt hold til å gjennomføre undersøkelser for å kartlegge livskvalitet, er alternativet at kommunene må lage og gjennomføre undersøkelser selv. Det er både kostbart og ressurskrevende, i tillegg til at vi mister fordelene av felles målinger.

Asker kommune har et mål om å utarbeide og implementere et livskvalitetsbudsjett på kommunenivå. På veien dit, piloterer vi først et livskvalitetsbudsjett for barn og unge i portefølje *Ungt utenforskap 0-30 år*. Piloten skal utforske om det er mulig å sette opp et budsjett som bygger på statistikk for å identifisere sammenhengen mellom politikk og livskvalitet – og ikke minst fordelingen av livskvalitet. Hvilke faktorer styrker barn og unges livskvalitet, og hvor prioritere ressurser for å oppnå dette? I første omgang begynner vi dette arbeidet med å identifisere potensielle måleindikatorer for livskvalitet basert på de befolkningsdata som er tilgjengelig for oss. Dette arbeidet sees i sammenheng med det systematiske folkehelsearbeidet og annet indikatorarbeid i kommunen.

Én av utfordringene vi står ovenfor så langt er mangelen på befolkningsdata om subjektiv livskvalitet, og usikkerheten rundt gjennomføring og kontinuitet av fremtidige undersøkelser. Ungdata er et veldig godt verktøy, som kommunen bruker mye tid og ressurser på å bearbeide og nyttiggjøre seg i mange ulike sammenhenger. Allikevel ser vi at en måling hvert tredje år, ikke er tilstrekkelig for å følge barn og unges utvikling i livskvalitet. Vi er glade for å se dette omtalt og uthevet i Nasjonal livskvalitetsstrategi som en utfordring.

Et solid faktagrunnlag er også avgjørende dersom kommunene skal kunne få lokalpolitisk gjennomslag for arbeidet med utjevning av lokale og sosiale ulikheter i livskvalitet.

Med bakgrunn i dette, er vi veldig glade for signalene om samarbeid rundt indikatorsett og livskvalitetsmålinger som blir gitt i utkastet til Nasjonal livskvalitetsstrategi. Asker kommune håper å kunne samarbeide godt om både indikatorer og statistikk til dette feltet, slik at vi får utarbeidet et felles solid grunnlag til det lokale livskvalitetsarbeidet.

## Behov for livskvalitetsdata fra alle befolkningsgrupper

Det er velkjent at det ofte er lav svarrespons fra enkelte befolkningsgrupper ved gjennomføring av befolkningsundersøkelser, som unge under 30 år, de eldste aldersgruppene og ulike innvandrergupper. Her er det sosiale, økonomiske og kulturelle barrierer i sving. Kommunene tar avgjørelser og styrer ressurser basert på de dataene og analysene tilgjengelige for dem. Dersom det ikke eksisterer data på de mest sårbare gruppene i befolkningen, er faren at lokalsamfunnet fortsetter å dreie i favør av de mest ressurssterke befolkningsgruppene. Dermed får kanskje ikke de som trenger det mest, den hjelpen de trenger, og forskjellene vil dermed øke.

I Asker er det barn og unge som oppgir lavest livskvalitet, og også fremtidstro har gått ned de siste årene. Vi ser at overgangene mellom ungdomsskole til videregående, og videregående og ut i arbeid eller trening, kan være sårbare for mange ungdom. Her faller mange utenfor. Vi behøver å vite mer om hvordan våre yngste innbyggere har det for å kunne hjelpe de best mulig til en god start på livet. En god og trygg oppvekst med gjennomføring av skole og inkludering i fritidsaktiviteter, er én av de viktigste helsefremmende innsatsene som finnes. Derfor er det spesielt bekymringsfullt at dette er én av befolkningsgruppene vi vet minst om.

Som utkast til Nasjonal livskvalitetsstrategi peker på, blir det viktig å finne metoder for inkludering av alle befolkningsgrupper i undersøkelser som kartlegger livskvalitet og helsetilstand.

## Behov for livskvalitetsdata på lokalområder

De fleste befolkningsundersøkelser som gjøres tilgjengelig for kommuner, er på overordnet kommunenivå. Det er nok tilstrekkelig for mange kommuner. For store kommuner, vil gjennomsnittet derimot skjule de lokale forskjellene.

Enkelte befolkningsundersøkelser tilbyr kommuner å kjøpe undersøkelsens datasett. Et datasett gir mulighet til å bryte dataene ned på lokalområder og ulike variabler, som sosioøkonomisk status, kjønn, og alder. Som storkommune, er dette detaljnivået helt nødvendig for å lykkes med det systematiske folkehelsearbeidet. Det er avgjørende å vite hvor skoen trykker lokalt, for systematisk å kunne redusere og motvirke sosiale ulikheter i helse. Det er derfor viktig at fremtidige befolkningsundersøkelser på folkehelse og livskvalitet utformes med mulighet til å bryte dataene ned.

Videre er det ønskelig at datasettene tilbys uten kostnad. Ressursbruken og handlingsrommet til kommunene har blitt kraftig innskrenket de siste årene. Det kan medføre at kostnaden for et slikt datasett ikke vil bli prioritert. Det er synd om slik kunnskap ikke skulle komme til nytte på lokalnivå.

## **Ønske om et nasjonalt program for å koordinere og stimulere til utprøving av livskvalitetsbudsjett på kommunalt nivå**

Som tidligere nevnt, er Asker kommune nå i gang med å undersøke mulighetene for et lokalt livskvalitetsbudsjett. Et nasjonalt program for lokale livskvalitetsbudsjett kunne bidratt med å etablere et nettverk av forskningsinstitusjoner og kommuner, slik som for eksempel Helsefremmende samfunn (tidl. Sunne kommuner). Det vil kunne mobilisere aktører på kommunalt nivå som ønsker å delta i et pilotprogram for å utvikle livskvalitetsbudsjetter lokalt som følges av forskning. Et nasjonalt program vil kunne bidra med koordinering og ressurser til pilotprogrammet, som vil være svært hensiktsmessig for å få en helhetlig tilnærming lokalt som kan aggregeres til nasjonalt nivå.